

Biblioteca ASTRA,
Corpul B

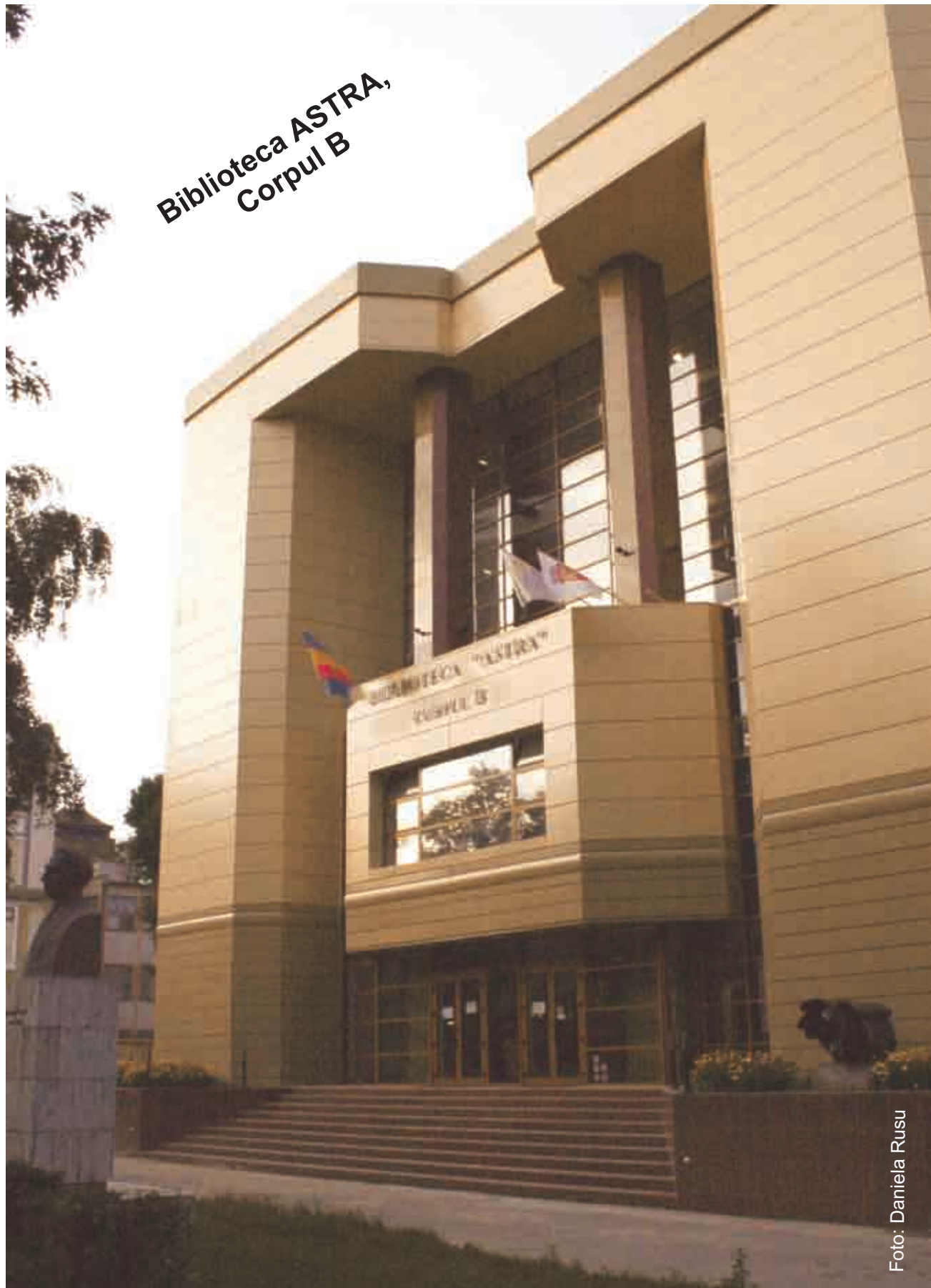
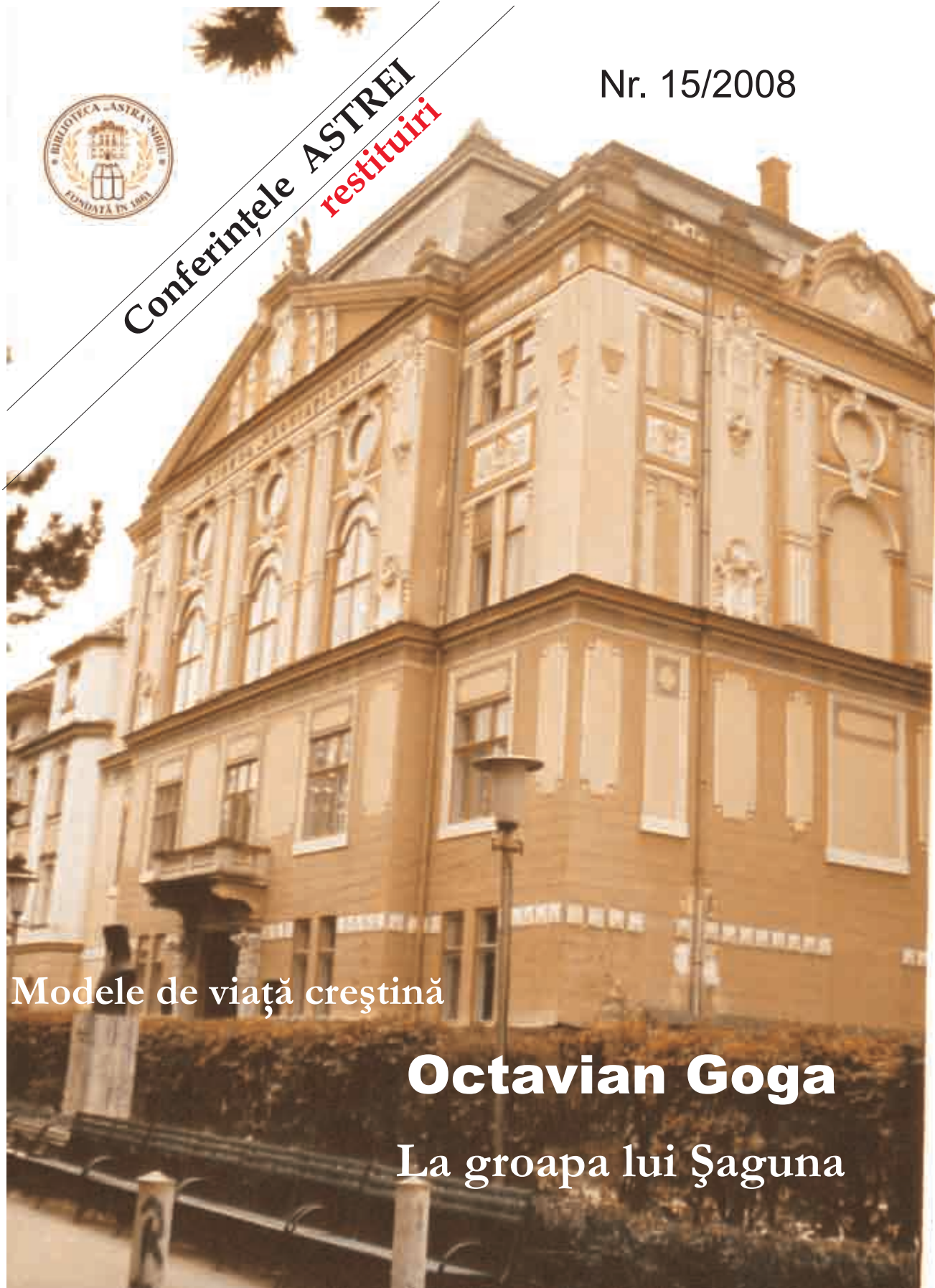

Foto: Daniela Rusu

Conferințele ASTREI
restituiri

Nr. 15/2008

Modele de viață creștină

Octavian Goga

La groapa lui Șaguna

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințele ASTREI - restituiri

Octavian Goga
La groapa lui Șaguna

Coordonatorul colecției: **Onuc Nemeș-Vintilă**
Tehnoredactare computerizată: **Gabriela Hașegan, Vasilescu Florinela**
Grafică copertă: **Daniela Rusu**
Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 50 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Str. George Barițiu, nr. 5/7
550178 Sibiu/România

Tel: +40 269 210551
Fax: +40 269 215775
Internet: www.bjastrasibiu.ro
E-mail.: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: **1843 - 4754**

Andrei Şaguna
1808-1873

Din această serie au apărut conferințele ținute de:

Octavian Paler
Constantin Noica
Horia Bernea
Rodica Braga
Mircea Braga
Ion Agârbiceanu (*restituiri vol. I, vol. II*)
(1a) Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007
Pr. acad. Mircea Păcurariu
Ioan Lupaș
Victor V. Grecu
Antonie Plămădeală
Giovanni Ruggeri
Dorli Blaga

Conferințe pregătite pentru editare:

Eginald Schlattner
Joachim Wittstock
Nora Iuga
Liliana Ursu
Iuliu Paul

Modele de viață creștină

Octavian Goga

La groapa lui Șaguna*

Mormintele sunt pe seama morților lăcașuri de odihnă, pe seama viilor urne evocatoare. Posteritatea se oprește în pragul lor ca să smulgă tainele vieții ce a fost, să descifreze impulsul unei energii, sau să culeagă un învățământ pentru ziua de mâine. Deasupra fiecărei cruci din țintirim planează o poveste din trecut, care luminează în veșnicie. Sunt cruci de povești umile ca para gâlbuie a unui opaiț în amurg, crucile mulțimii anonime revenite la sînul țărâni primitoare. Sunt cruci însă al căror înțeles strălucește departe ca un stîlp de foc călător în noapte; sunt crucile risipitorilor de suflet ce au ocrotit o idee și au lăsat-o moștenire spre binele altora. A te apropia de ele înseamnă a face să reînvie sub ochii tăi unele din forțele creatoare, care au dus societatea la eterna ei primenire mai înainte cu un pas.

Pentru noi toți, mauzoleul Mitropolitului Șaguna este un asemenea prilej de înprospătare a amintirii unei rare energii rodnice, cheltuite de deaîntregul în slujba neamului. Este poate cel mai evocator mormînt al românismului din Ardeal de o sută de ani încoace, fiindcă sub lespedea lui doarme omul care a realizat cele mai mari binefaceri pe seama acestui colț de pământ. De aceea, astăzi, la cincizeci de ani de cînd s-a închis cripta marelui Arhiepiscop, întreaga conștiință națională într'un avînt de pioasă reculegere călătorește sub brazii dela Rășinari, dîndu-și seama că dela groapa lui Șaguna,

* Text preluat din volumul "Precursorii" de Octavian Goga, București, Editura Națională, 1930. În reproducerea textului am păstrat ortografia vremii.

ca de pe o culme de înaltă retrospecțiune istorică, vedem desfășurându-se unul din cele mai luminoase capitole din însăși existența noastră.

Veacul al nouăsprezecelea, perioada de procreația a României moderne, a scos pe arenă o admirabilă pleiadă de personalități. Principiul național, aruncat în laboratorul istoriei universale de marea revoluție franceză, a inaugurat epoca de redeșteptare și la noi ca și în alte părți. Ca după un îndelung somn letargic, în care s-a acumulat o sevă milenară, puterile latente au izbucnit pe amândouă laturile Carpaților și poporul nostru revenit la viață a fost zguduit din toropeala lui cu o egală intensitate sub toate stăpînirile politice de atunci. Un fluid misterios i s'a comunicat par'că în tot organismul lui și l-a adus în mișcare. Lozicele vremii au găsit deodată răsunet în oropsitele Principate dunărene și în Ardealul chinuit pe apăsarea iobăgiei. Un suflu romantic, o grabă febrilă de viață, un val impetuos de porniri generoase a luat conștiința obștească în stăpînire ca totdeauna în ajunul marilor primeniri. Dincoace și dincolo de munți setea de lumină și de dreptate a început să agite într'un fel neobișnuit rîndurile mulțimii și ca prin minune din adormirea unui mediu primitiv patriarhal a crescut dintr'odată o generație de intelectuali frămîntați de problemele neamului, militanți, îndrăsneți și gata de ultimul sacrificiu pentru izbînda visului lor. E generația ideologilor dela patruzeci și opt, cum s'a obișnuit să-i numească posteritatea, cei cari în Muntenia și Moldova au făurit unirea și războiul de independență, paralel cu mănunchiul care a îndrumat destinele neamului aici în Ardeal după prăbușirea feudalității.

Romînii de subt Habsburgi s'au găsit în fața evenimentelor epocale de la jumătatea veacului trecut orfani de o clasă conducătoare. Un popor de țărani clăcași călăuzit de preoții lui era Ardealul nostru dela patruzeci și opt. Școlile dela Blaj singure luminau pe acest fond de tristă părăsire ca o candelă în întunec. De aceea a trebuit o răscolire a tuturor instinctelor de viață, ca

menirea noastră istorică să poată fi îndeplinită. Încordarea supremă s'a făcut, și o vastă eflorescență de oameni a răsărit pentru toate trebuințele. În mersul revoluției preoțimea a unit crucea cu spada, s'au ivit clerici în fruntea legiunilor de lănceri, tineri advocați au devenit comandanți de armată, în vreme ce profesori de teologie s'au improvizat în codificatorii doctrinei noastre politice. Totul s'a pus în mișcare, toate rezervele s'au înșiruit pe câmpul de bătaie în marele examen al neamului. Această revărsare de energii însă trebuia ordonată, ținută în frâu și valorizată cu un obiectiv politic bine determinat. Se cerea deci o operă de chibzuită cerebralitate, se cerea spiritul creator și intuiția de geniu care stăpânește vârtoarea turbure, se cerea *omul exceptional*.

Rolul acesta l-a avut Andrei Șaguna, descendent al Pindului, trimis de soartă ca un ajutor venit de sus în tabăra Ardelenilor.

Tânărul vicar din preziua învălmășelii generale s'a așezat dela început în această largă perspectivă istorică, a ajuns repede un centru al mișcării și mîna lui viguroasă a prins cu putere toate ițele. Înțelegînd din primele momente că milioanele de țărani romîni din vremea lui sunt predestinați unei conduceri teocratice, el a făcut din cîrja vlădicească un sceptru de îndrumare politică. Deosebitele sale însușiri îl impuneau în fruntea trebilor. Mîntie de o comprehensiune cu totul particulară pentru toate situațiile politice, om de tac și fin diplomat, spirit cizelat de cultură și perfect echilibrat, pregătit deopotrivă pentru speculațiile abstracte ca și pentru acțiunile pozitive, urmașul de scaun al blagocestivului Vasile Moga, aducea cu sine și un element psihologic nou, linia de avînt și îndrăzneală, temperamentul de revoluționar și conspirator, o reminiscență atavică, cine știe, din sufletul agitat al Macedoniei.

Înzestrat cu o personalitate multiplă și bogată, Șaguna a devenit astfel dirigitorul destinelor noastre politice din Ardeal.

Dela memorabila Adunare de pe Cîmpul Libertății la Blaj, unde figura lui venerabilă asemănătoare imaginii lui Andrei Hoffer, eroul tirolez din pînzele celebre ale lui Defregger, domina miile de țărani și pînă în clipa din urmă a acestei frumoase bărbății, cel mai demn principe al bisericii noastre a fost pe planul întîi al tuturor acțiunilor constructive la noi. În acest cadru de ansamblu al sbuciumului unui popor trebuie apreciată munca lui Șaguna. Ardealul românesc, chemat la o viață politică prin străduințele arhipăstorului agreat la Curțile din Viena și Petersburg, se înfățișa ca un spațiu întins și gol, pe care totul trebuie clădit. Neobositul constructor a luat asupra sa covârșitoarea sarcină de a crea instituțiile trebuincioase pe seama milioanele care au tînjit în umbră, cheltuindu-și puterile într-o continuă și laborioasă trudă, făcînd “tuturor toate”, după zisa scripturii.

Grija de căpetenie a clericului mîndru de tagma lui a fost ridicarea bisericii ortodoxe din prăbușirea și umilința ei și reînvierea vechii mitropolii cutropite de vitregia vremilor. Cînd această țintă extrem de dificilă a putut fi atinsă, înfrîngându-se prin influența și stăruințele lui conduita tradițională a burgului vienez, noul mitropolit și-a putut pune în lucrare ideile de organizator. La Constituția ce a dat bisericii sale i se învederează întreg spiritul de prevedere politică unit cu cea mai subtilă înțelegere a problemelor morale. *Statul organic* al lui Șaguna, opera lui personală, rămîne pentru toate vremile la noi o “magna charta” a organizării bisericești. Principiul național și concepția democratică sunt la baza magistralei alcătuirii care îmbină în cel mai fericit chip spiritul apostolic al preceptelor creștinești cu exigențele avansate ale vieții moderne. Pusă la adăpost de amestecul inoportun al statului ostil sau prea laicizat, pe temeiul unei complete autonomii și înfrățită cu complexul trebuințelor unui popor prin participarea preponderantă a mirenilor la toate organele ei de administrație, guvernându-se după votul obșetesc și prin sistemul

electiv, biserica orînduită de Șaguna a devenit cea mai puternică cetate de afirmare și apărare națională, lăsînd viitorului mai norocos indicațiile precise pentru organizarea integrală a bisericii noastre.

Prin activitatea lui pe tărîm bisericesc mitropolitul Andrei a depășit granițele eparhiei sale și a menținut contactul permanent cu românismul de pretutindeni.

Dar alături de această prodigioasă frămîntare la adăpostul Crucii, sufletul lui înregistra toate nevoile curente și din scaunul arhieresc pe care prestața și prestigiul lui personal îl transformaseră într-un piedestal de mare senior, bătrînul cu chip de vultur cobora des, fie că îl chema arena publică cotidiană, unde un sfert de veac a fost supremul paznic, fie că probleme culturale sau economice îl preocupau pentru întărirea neamului.

Cînd a fost în preajma apusului, deodată cu stingerea lui o furtună vrăjmașe își pregătea deslănțuirea asupra ogoarelor unde s'a risipit sîmînța lui Șaguna. Era de imperialism unguresc și-a scos la iveală atotputernicia, lăsînd să cadă pe bietul Ardeal, după o perioadă de destindere,urgia anilor răi din Biblie. Moșneagul dîrz a înțeles toată amărăciunea, și-a murmurat trist barba de patriarh: "*Flere possum, sed juvare non*"! Înfrînt în cale, ca un stejar despicat de fulger la margine de drum, a privit împrejur să-și găsească un colț pentru repausul de veci. Și atunci, în acele clipe rezumative ale unei vieți, căutînd un simbol să-i întrupeze tot rostul din lume, drumețul de la Pind care urcase toată scara măririlor, el, prietenul arhiducilor dela Viena și oaspetele splendorilor imperiale, și-a ales lăcaș de odihnă într-un sat de țărani la poală de codru verde, la Rășinari, în coasta graniței ce trebuia să cadă, într-o atmosferă rustică de românism pur, în mijlocul crucilor de lemn ale acestor ciobani dela munte care semnificau mai limpede trîinicia rasei și pecetea de eternitate a năzuințelor noastre.

Figura lui Șaguna s'a introdus în mod definitiv în conștiința populară și cultul marelui Andrei înstăpînit în toate cătunele Ardealului își întinde rețeaua strălucitoare asupra întregului pămînt românesc.

Astăzi, la jumătate de veac, cînd sufletul Romîniei întregite în frunte cu Regele ei se apleacă în fața acestui mormânt plin de înțeleș, umbra neuitatului părinte al neamului se desface deasupra capetelor noastre, trezind în inima tuturor un sentiment de binefăcătoare armonie, pentru a desprinde mai bine ritmul vieții și a ne pătrunde de povețele ei.

Academia Română, prin rostul meu, turburat de duioase amintiri și copleșit de măreția clipei, își trimite prinosul de închinare.

Mausoleul Mitropolitului Șaguna